

Adaletli Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Adaletli Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16226>

Özet

Adaletli Davran?? Ölçe?i, Melek Erken taraf?ndan 2009 y?l?nda "Empati becerisinin ahlaki davran??lar üzerindeki etkisi" ba?l?kl? yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilm? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, bireylerin sosyal çevrelerinde sergiledikleri adil davran?? e?ilimlerini ve ahlaki tutumlar?n? de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Toplam 13 maddeden olu?an bu araç, Likert tipi derecelendirme kullan?r ve "Bencil Davranmama" ile "Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme" olmak üzere iki temel alt boyuta sahiptir. Ölçe?in psikometrik özellikleri, ke?fedici Faktör Analizi ve Cronbach Alfa güvenilirlik hesaplamalar?yla desteklenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Adaletli davran??, Adillik, Ahlaki davran??, Empati, Psikometrik araç, Ölçek geli?tirme.

Yazarlar

Melek Erken

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin ki?isel ç?karlar? ile toplumsal normlar aras?ndaki dengeyi kurarak sergiledikleri adil davran?? düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyin empati yetene?i ile ahlaki eylemleri aras?ndaki korelasyonu incelemek amac?yla tasarlanm??t?r.

Adaletli Davran?? Ölçe?i, ara?t?rmac?lara, kat?l?mc?lar?n ba?kalar?n?n haklar?na ne ölçüde sayg? gösterdi?ini ve bencil olmayan tutumlar? ne s?kl?kla benimsedi?ini ampirik olarak de?erlendirme imkan? sunar. Böylece, sosyal psikoloji ve geli?im psikolojisi alanlar?nda adalet alg?s? ve moral geli?im çal??malar?na katkı sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojik bir yap? olarak ****adaletli davran??**** kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin kendi ç?karlar?n? göz ard? etmeden, ba?kalar?n?n haklar?n? ve ihtiyaçlar?n? adil bir ?ekilde dengeleme yetene?ini temsil eder. Ölçek, bu karma??k yap?y? iki ayr? ve ili?kili alt boyut arac?l??yla ölçmektedir:

Bencil Davranmama: Bu alt boyut, bireyin ki?isel ç?kar çat??malar?nda adil payla??ma yönelik e?ilimini yans?tan 8 maddeden olu?ur. Yüksek puanlar, bireyin bencilikten kaç?nma düzeyinin yüksek oldu?unu gösterir.

Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme: Bu alt boyut, karar verme ve etkile?im süreçlerinde

ba?kalar?n?n bak?? aç?s?n? dinleme, anlamaya çal??ma ve haklar?n? koruma sorumlulu?unu içeren 5 maddeden olu?ur.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, istatistiksel olarak Faktör Analizi yöntemi kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analiz sonucunda, Adaletli Davran?? Ölçe?i'nin teorik yap?s?yla uyumlu olarak iki faktörlü bir yap? sergiledi?i do?rulanm??t?r.

Maddelerin faktör yük de?erleri, ölçe?in yap?s?sal tutarlılı??n? desteklemektedir: Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük de?erleri 0,555 ile 0,763 aras?nda de?imekte; ikinci faktörde bulunan maddelerin yük de?erleri ise 0,533 ile 0,674 aras?nda bulunmaktad?r. Bu de?erler, maddelerin ilgili olduklar? faktörleri güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlılık güvenilirli?i, yaygın olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanarak belirlenmi?tir. Ölçe?in toplam güvenilirlik düzeyi 0,772 olarak bulunmu?tur, bu de?er sosyal bilimler alan?nda kabul edilebilir bir iç tutarlılı?? i?aret eder.

Alt boyutlar?n güvenilirlik düzeyleri ise farklılık göstermektedir: Birinci boyutun ("Bencil Davranmama") güvenilirlik düzeyi 0,809 gibi yüksek bir de?erde iken, ikinci boyutun ("Ba?kalar?n? Haklar?n? Gözetme") güvenilirlik düzeyi 0,562 olarak tespit edilmi?tir. ?kinci alt boyuttaki bu daha düşük katsay?, bu boyutun maddelerinin gelecekteki psikometrik çal??malarda revize edilmesi potansiyelini akla getirmektedir.

Faktör Analizi

Ke?fedici Faktör Analizi sonuçlar?, ölçekteki iki faktörün (alt boyutun) ölçülen yap?n?n toplam varyans?n?n önemli bir bölümünü açıkladı??n? göstermi?tir.

Adaletli Davran?? Ölçe?i'nin birinci faktörü, ölçe?e ili?kin toplam varyans?n %30,639'unu açıklamaktadır. ?kinci faktör ise toplam varyans?n %11,967'sini açıklamaktadır. Bu iki faktörün birlikte açıkladı?? toplam kümülatif varyans oran? %42,606'dır. Bu oran, ölçe?in adaletli davran?? yap?s?n? ölçmede yeterli düzeyde açıklayıc? güce sahip oldu?unu belirtmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Ölçek, 13 madde ve iki alt boyuttan olu?an öz bildirimli bir araçtır. Derecelendirme 5'li Likert tipi olarak tasarlanm??t?r (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ölçek, yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildiğinden, genellikle genç yetişkinler ve üniversite öğrencileri popülasyonu üzerinde kullanıma uygundur.

Ya? Grubu: Belirtilmemiştir, ancak uygulama başlangıç genç yetişkinleri (18 ya? ve üzeri) hedeflemektedir.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çalışmada Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Uygulama, katılımcıların belirtilen adaletli davranış ifadelerine ne sıklıkla katıldıkları belirttikleri standart bir öz bildirim anketidir.

Anahtar Kelimeler

Ahlak psikolojisi, Sosyal adalet, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Moral yargı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Orijinal tezin başlı oldu?u kurum).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek ilk olarak 2009 yılında kullanılmıştır. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanımı genellikle tezin referans gösterilmesiyle mümkündür. Farklı amaçlarla veya ticari kullanımlar için ölçeğin sorumlu yazarı Melek Erken'den izin alınması gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [adaletli-davranis-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Erken, M. (2009). *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Adaletli Davranış Ölçeği Maddeleri

Ölçek 13 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır.

Bencil Davranmama (8 madde)

Annem, ben ve karde?im için pastay? bölerken anneme bana daha büyük pay vermesini söylerim (1. madde)

Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme (5 madde)

Arkada??m hakk?nda karar vermeden önce onu dinlerim (6. madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM